

Dənizdən dənizə...

Dünən Azərbaycanın yeni neft erasının mühüm qan damarı olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin təməlinin qoyulmasının 10 ili tamam oldu. Təmeli rəsmən ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və hazırda onun adını daşıyan Bakı-Tbilisi-Ceyhan Əsas İxrac Boru Kəməri «Əsrin müqaviləsi» çərçivəsində Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda hasil olunan xam neftin dünya bazarına çıxışını təmin etmək üçün inşa edilmişdir. Kəmərin uzunluğu 1767 kilometrdir, onun 443 km-i Azərbaycanın, 248 km-i Gürcüstanın, 1076 km-i isə Türkiyənin ərazisindən keçir.

Boru kəmərinin istismarına Bakı-Tbilisi-Ceyhan Kompani (BTC Ko) cavabdehdir. Bu, 11 səhmdar tərəfindən təşkil olunaraq korporasiya kimi qeydə alınmış birgə müəssisədir, operatoru şirkətin ən böyük səhmdarı olan BP-dir. BTC Ko şirkətinin səhmdarları: BP (30,1% - operator); AzBTC (25%); Şevron (8,9%); Statoyl (8,71%); TPAO (6,53%); ENİ (5%); İtoçu (3,4%); KonokoPhillips (2,5%)4 İNPEKS (2,5%) və Delta Hess (2,36%).

Boru kəmərinin tikintisində çoxlu sayda podratçılar iştirak etmişdir. Əsas podratçılar bunlar idi: Bektel və Con Braun Haydrokarbonz; Konsolideyted Kontraktorz İnterneşnl Kompani; Spi Kapaq - Petrofak Birgə Müəssisəsi; BOTAŞ. Azərbaycanda boru kəmərinin tikintisində bu podratçılar tərəfindən cəlb edilmiş işçilərin təxminən dördü Azərbaycan vətəndaşları olmuşdur.

BTC boru kəmərinin neftlə doldurulmasının ilk fazasına 2005-ci il mayın 10-da başlandı və Ceyhan limanından ilk tanker 2006-cı ilin iyun ayında yola salındı. Hazırda BTC boru kəmərinin gündə 1 milyon bareldən artıq neft ötürmək imkanı var. BTC boru kəməri Azərbaycanda Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa rayonlarından; Gürcüstanda Qardabani, Marneuli, Tetrtskaro, Tsalka, Borjomi və Axaltsixe rayonlarından və Türkiyədə Ərdahan, Kars, Ərzurum, Ərzincan, Sivas, Kayseri, Kahramanmaraş, Osmaniye və Adana bölgələrindən keçir.

BTC təhlükəsizlik baxımından dünyada ən etibarlı obyektlərdən biri hesab olunur. Korroziyanın qarşısının alınması üçün boru xaricdən üç qatdan ibarət örtükləmə sistemi ilə təmin olunmuşdur. Katod mühafizə sistemi (korroziya əleyhinə sistem) gündə 24 saat fəaliyyətdədir. Boru kəməri ən azı bir metr dərinliyində torpağa basdırılmışdır. Geoloji təhlükələr (seysmik qırılma xətləri və çaylar kimi) üçün xüsusi dizaynlar verilmişdir. Müəyyən nöqtələrdə sızmaların müəyyənləşdirilməsinə yardım etmək üçün neftin miqdarını ölçmək məqsədilə istifadə olunan boru kəmərinin kompüter əsasında monitorinqi sistemi günün 24 saat ərzində fəaliyyət göstərir.